

ПІЗНАВАЙ
ВІДКРИВАЙ
ЗБЕРІГАЙ
РОЗВИВАЙ
НАШ КРАЙ

ВІДКРИТИЙ КОНКУРС
КРАЄЗНАВЧИХ ПРОЄКТІВ

ДОСЛІДЖУЙ ХЕРСОНЩИНУ!

МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Херсонська обласна організація
Національної спілки
краєзнавців України

Херсонська
обласна військова
адміністрація

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішення правління ГО «Херсонська обласна
агенція громадської журналістики "МІСТ"».
Протокол № 3 від 25 серпня 2026 року.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ПРОВЕДЕННЯ
ВІДКРИТОГО КОНКУРСУ КРАЄЗНАВЧИХ ПРОЄКТІВ
«ДОСЛІДЖУЙ ХЕРСОНЩИНУ!»**

Вступ	4
1. Як обрати тему дослідження?.....	5
2. Структура дослідницького проєкту	6
2.1. Складання плану	6
2.2. Як може виглядати структура дослідження населеного пункту.....	7
3. Технічні та стилістичні вимоги	8
3.1. Що таке авторський голос?	8
3.2. Стил ь викладу.....	8
3.3. Форматування.....	8
3.4. Правила цитування та оформлення списку джерел і літератури	8
3.5. Використання технологій штучного інтелекту (ШІ).....	9
4. Етика дослідження та роль наставника	10
4.1. Допустима допомога	10
4.2. Академічна доброчесність.....	10
5. Джерела дослідження: де шукати інформацію	11
5.1. Інформація з Інтернету	11
5.2. Бібліотечні колекції та агрегатори	11
5.3. Архівні фонди	13
5.4. Музейні колекції та фонди	13
5.5. Усноісторичні інтерв'ю	13
5.6. Родинні та приватні архіви.....	13

Відкритий конкурс краєзнавчих проєктів «Досліджуй Херсонщину!» (далі – Конкурс) проводиться з метою залучення учнівської та студентської молоді, дорослих дослідників до активного пізнання Херсонщини, дослідження її історії, культури, природи та суспільства, переосмислення наявних уявлень про край і створення нових знань про нього.

Організатор конкурсу – Громадська організація «Херсонська обласна агенція громадської журналістики [“МІСТ”](#)» в межах реалізації проєкту «Херсонщина: спільна історія стійкості» за підтримки Міжнародного фонду [«Відродження»](#) (керівник проєкту – Михайло Гончар, експерт з питань освіти Асоціації міст України, кандидат педагогічних наук, доцент).

Конкурс проводиться на виконання **обласної цільової соціальної програми з утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2028 року**, затвердженої розпорядженням начальника Херсонської обласної військової адміністрації від 12 вересня 2024 року № 520 (зі змінами), зокрема пункту 2 напряму IV «Взаємопідтримка та співпраця органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування (або органів, що виконують їхні повноваження) та інститутів громадянського суспільства щодо формування української національної та громадянської ідентичності».

Конкурс – це можливість не просто написати роботу, а відкрити щось нове про Херсонщину й допомогти зберегти знання про наш край.

Організатори Конкурсу очікують від учасників та учасниць не переказу відомостей із книжок чи енциклопедій, а власного дослідження: відкриття маловідомих фактів, аналізу явищ і процесів, роботи з новими джерелами або нового погляду на громади та окремі місцевості.

Найкращі дослідження будуть відзначені дипломами Конкурсу, пам’ятними подарунками та розміщені на [Цифровій платформі «Херсонщина»](#) для публічного ознайомлення.

Цифрова платформа «Херсонщина» – відкритий простір для дослідження, накопичення, систематизації, збереження та поширення знань про наш край.

Ці Методичні рекомендації доповнюють Регламент проведення Конкурсу та покликані стати вашим практичним путівником у підготовці якісного й самостійного дослідницького проєкту.

1. ЯК ОБРАТИ ТЕМУ ДОСЛІДЖЕННЯ?

Беручи участь у Конкурсі, ми не обмежуємо вас у тематиці своїх досліджень Херсонщини. Орієнтуйтеся на власні інтереси, доступні джерела та питання, на які хочете знайти відповіді. Проєкт може розкривати одну тему, поєднувати кілька пов'язаних питань або пропонувати власний напрям дослідження.

Найцінніші роботи – це ті, де ви не переповідаєте загальновідомі факти, а через власний пошук по новому розкриваєте наш край.

Щоб вам було легше зорієнтуватися, ми об'єднали можливі теми в такі кластери:

- **Населені пункти та спільноти:** населений пункт, громада чи район та новий погляд на їх історію; спільноти, що їх населяли, та формування локальної культури.
- **Природа та ландшафт:** природні об'єкти (парки, заповідники, ліси, сади, урвища, каньйони, річки, озера, балки); вплив природних та техногенних факторів на середовище та господарювання.
- **Матеріальна спадщина:** архітектурні та інженерні об'єкти (будівлі, садиби,

храми, млини, мости, маяки, греблі, канали, залізниці, оборонні споруди); підприємства і торговельні марки (фабрики, заводи, агропідприємства, солеварні, елеватори, броварні або місцеві бізнеси).

- **Пам'ять та артефакти:** місця пам'яті (цвинтарі, поховання, меморіали, пам'ятники, кургани); музейні, бібліотечні, нумізматичні, природничі та приватні колекції або окремі артефакти.
- **Культура та повсякдення:** традиції та повсякденне життя (місцева кухня, ремесла, свята, обряди, фольклор, дозвілля, родинні історії); заклади, установи й організації (освіта, медицина, редакції, громадські об'єднання, політичні партії, клуби, музичні гурти).
- **Події, процеси та постаті:** знакові події (фестивалі, концерти, ярмарки, спортивні змагання, військові операції та бої); видатні або маловідомі люди, родини й професійні династії (письменники, освітяни, лікарі, винахідники, військові, волонтери); явища та процеси (спорт, театр, транспорт, судноплавство, туризм, торгівля, меліорація).

Це лише частина можливих тем. Важливо, щоб дослідження мало самостійний характер, спиралося на належно опрацьовані джерела та допомагало відкрити, уточнити або по-новому осмислити знання про Херсонщину.

2. СТРУКТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОГО ПРОЄКТУ

Після того, як ви обрали тему та провели збір матеріалів, важливо правильно структурувати та оформити ваші результати.

Вибір теми – це лише початок. Щоб перетворити ваші ідеї на вагомий науково-популярний текст, який буде гідно оцінений Експертною радою, пропонуємо вам скористатися наступним алгоритмом. Нижче наведено практичні кроки для перетворення ваших напрацювань на якісний дослідницький проєкт.

2.1. СКЛАДАННЯ ПЛАНУ

Ви можете обрати хронологічну структуру (історичний розвиток подій) або тематичну (дослідження окремої проблеми).

Вступ: обґрунтування актуальності, мета, основні завдання, опис джерельної бази.

Основна частина: результати вашого аналізу за обраним планом. За хронологічною структурою матеріал викладається відповідно до послідовності подій. Назви розділів мають відображати зміст історичних змін, а не лише роки. За тематичною структурою: розділи будуються навколо окремих проблем або аспектів. Це дозволяє глибше дослідити явище, навіть якщо воно виходить за межі одного часового проміжку.

Рекомендований обсяг основної частини:
2500–3000 слів (10–12 сторінок формату А4).

Висновки: відповідь на головне запитання дослідження (що нового ви відкрили?), підсумок результатів та визначення перспектив подальших досліджень.

У висновках необхідно:

- коротко підсумувати основні результати дослідження;
- виділити найважливіші;
- відповісти на запитання, сформульовані у вступі.

Крім того, у висновках можна:

- зазначити, які питання залишилися невирішеними;

- окреслити можливі напрями подальших досліджень;
- поділитися тим, що стало найбільш несподіваним відкриттям під час виконання дослідження.

Список використаних джерел і літератури.

Додатки: до них входять:

- відомості про проведені інтерв'ю (за наявності);
- документи, що мають важливе значення для дослідження;
- фотографії;
- карти;
- схеми;
- таблиці;
- інші матеріали, які доповнюють основний текст.

2.2. ЯК МОЖЕ ВИГЛЯДАТИ СТРУКТУРА ДОСЛІДЖЕННЯ НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ

Скажімо, ви вирішили дослідити населений пункт – хутір, слободу, присілок, село, селище чи місто, яке існує або зникло. До прикладу, проєкт «Історія селища Шляхове Бериславської громади» дає змогу з'ясувати, як виник і змінювався населений пункт, які люди, події та процеси формували його особливості та як його історія пов'язана з минулим і сучасністю Херсонщини.

Вступна частина: подайте коротку довідку: назву населеного пункту та її походження, історичні назви, географічне розташування, перші документальні згадки, адміністративний статус і основні відомості про населення.

Головне питання та основна частина: послідовний виклад результатів вашого дослідження. Врахуйте, що навіть у комплексному дослідженні варто визначити головне питання.

Основна частина може розкривати кілька взаємопов'язаних тем:

- як природне середовище впливало на заселення, господарство і спосіб життя;
- за яких обставин виник і розвивався населений пункт, як змінювалися його територія, забудова та статус;
- як розвивалися економіка, освіта, культура, медицина, релігійне і громадське життя;
- як на життя населення впливали події та процеси різних епох (козацька доба, імперська політика, Українська революція, радянські перетворення, Голодомор, Друга світова війна, незалежність України та російська збройна агресія);
- які об'єкти спадщини збереглися або були втрачені;
- як децентралізація, міграція, тимчасова окупація, руйнування чи відновлення змінили населений пункт і його громаду.

Робота з джерелами: статистичні дані, карти, фотографії, матеріали преси, архівні документи, усні свідчення мають не просто ілюструвати текст, а допомагати перевіряти різні версії та формулювати власні висновки.

Фінальний висновок: завершити проєкт варто відповіддю на головне дослідницьке питання: що визначає особливість цього населеного пункту, як і чому він змінювався та що нового вдалося з'ясувати автору або команді.

3. ТЕХНІЧНІ ТА СТИЛІСТИЧНІ ВИМОГИ

3.1. ЩО ТАКЕ АВТОРСЬКИЙ ГОЛОС?

Участь у конкурсі допоможе вам сформулювати власне бачення досліджуваної проблеми, розвинути навички самостійного аналізу та виробити власний «академічний голос» – це важливий етап розвитку незалежного критичного мислення.

Авторський голос – це ваші власні ідеї, аргументи та висновки. Його сутність полягає не лише в самостійному написанні тексту, а й у здатності критично осмислювати джерела, зіставляти різні погляди та формулювати обґрунтовану позицію. Саме це відрізняє дослідницьку роботу від простого переказу відомої інформації.

3.2. СТИЛЬ ВИКЛАДУ

Дослідницький проєкт має бути викладений чіткою, доступною мовою в науково-популярному стилі. Дотримуйтеся логіки, послідовності та фактологічної точності. Уникайте надмірного пафосу, художніх прикрас, невиправданих ліричних відступів та емоційних оцінок. Ваша мета – провести читача через докази до висновку, дотримуючись принципу: **твердження → доказ (джерело) → аналіз (ваші думки) → висновок.**

3.3. ФОРМАТУВАННЯ

- шрифт Times New Roman;
- кегль 14 pt;

- міжрядковий інтервал 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- вирівнювання тексту – по ширині;
- абзацний відступ – 1,25 см.

Варто дотримуватися єдиного стилю оформлення заголовків, таблиць, рисунків, підписів до ілюстрацій і посилань. Єдине та охайне оформлення значно підвищує якість дослідницької роботи й полегшує її сприйняття.

3.4. ПРАВИЛА ЦИТУВАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

Посилайтеся на всі використані джерела. Оформлюйте виноски (примітки) на тій же сторінці згідно з ДСТУ 8302:2015. Для оформлення цитування ви можете скористуватися [правильником](#) або безкоштовним бібліографічним генератором [Grafiati](#).

Написання письмової дослідницької роботи – це значно більше, ніж просте копіювання текстів із книг або Інтернету.

Дослідники повинні:

- самостійно викласти зміст джерел власними словами, не забуваючи на них посилається;
- використовувати **прямі цитати** лише тоді, коли це справді необхідно;

- після наведення цитати пояснити її зміст і показати, яке значення вона має для дослідження та аргументації.

Не допускайте, щоб великі обсяги цитат із первинних або вторинних джерел витісняли **вашу власну позицію**. Формулюйте свої висновки та обґрунтовуйте історичний аргумент **власними словами**, спираючись на результати проведеного дослідження.

Основні правила цитування

Під час оформлення цитат необхідно дотримуватися таких правил:

- виділяти цитату лапками ("...");
- відтворювати текст дослівно, зберігаючи оригінальне написання;
- пропуски в тексті позначати трьома крапками (...);
- власні уточнення або вставки брати у квадратні дужки: [...];
- обов'язково зазначати джерело кожної цитати та сторінку, на якій воно розміщено (за наявності);
- вказувати джерело походження всіх ілюстрацій, використаних у роботі.

Оформлення приміток

Посилання на джерела оформлюються у вигляді підрядкових приміток (виносок), що:

- розміщуються на тій самій сторінці, де міститься цитата;
- нумеруються послідовно протягом усієї роботи.

Дослідницький проєкт має бути поданий **українською мовою**. Дозволяється цитування матеріалів іншими мовами за умови, що буде наведено переклад українською мовою.

3.5. ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ (ШІ)

Інструменти генеративного штучного інтелекту стали поширеним засобом роботи з інформацією. У Конкурсі їх можна використовувати як допоміжний інструмент, однак вони не повинні підміняти самотійну дослідницьку та авторську роботу учасника.

Під генеративним штучним інтелектом (ШІ) розуміються програмні інструменти та моделі (наприклад, ChatGPT, Claude, Gemini тощо), які здатні автоматично створювати текст, зображення, переклади чи інші види контенту на основі текстових запитів користувача.

- Допускається використання ШІ як допоміжного інструменту – для пошуку ідей, перевірки граматики, стилістичного редагування або перекладу окремих фрагментів.
- Є недопустимими: повна або суттєва генерація тексту дослідницького проєкту (основної частини, висновків тощо) за допомогою ШІ. Робота має бути результатом власної інтелектуальної праці автора.

Якщо під час дослідження використовувалися інструменти ШІ (для аналізу даних, обробки масивів інформації тощо), учасник зобов'язаний зазначити це у вступі дослідження із зазначенням конкретних інструментів і мети їх застосування.

4. ЕТИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА РОЛЬ НАСТАВНИКА

4.1. ДОПУСТИМА ДОПОМОГА

Відповідальність за роботу повністю лежить на дослідниках. Розумна допомога є прийнятною, якщо вона не підміняє авторську працю.

ЩО ДОЗВОЛЕНО	ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УЧАСНИКА
Наставник консультує щодо аналізу матеріалів	Ви самостійно аналізуєте джерела та робите висновки.
Наставник вчить працювати з каталогами та архівами	Ви самостійно опрацьовуєте знайдені матеріали
Наставник пропонує редакторські зауваження	Ви самостійно вирішуєте, які правки внести до тексту.
Наставник допомагає з контактами свідків	Ви самостійно домовляєтесь та проводите інтерв'ю.

Важливо: написання тексту за учасника, маніпуляції з даними або повне ігнорування авторської позиції на користь наставника є порушенням академічної доброчесності.

4.2. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Будь-який вид плагіату (використання чужих текстів/ідей без посилання) є підставою для дискваліфікації.

Пам'ятайте, що «академічний голос» – це ваш особистий погляд, підкріплений доказовою базою.

Визначення плагіату та академічної доброчесності врегульовані положеннями [Закону України «Про академічну доброчесність»](#).

Нагадування: організаційні вимоги та критерії оцінювання визначені в офіційному Регламенті Конкурсу, якого необхідно суворо дотримуватися.

5. ДЖЕРЕЛА ДОСЛІДЖЕННЯ: ДЕ ШУКАТИ ІНФОРМАЦІЮ

Широта дослідження означає використання різноманітних типів джерел.

Використання широкого спектра матеріалів зробить вашу роботу більш переконливою. Водночас пам'ятайте: важливішою є не кількість використаних джерел, а їхня якість та глибина аналізу.

Розрізняють два основні типи джерел:

1. **Вторинні джерела** (допомагають вивчити контекст): книги, наукові статті, авторитетні вебресурси. З них варто починати знайомство з темою.
2. **Первинні джерела** (основа вашого дослідження): архівні фонди, приватні колекції, твори мистецтва, інтерв'ю очевидців, преса відповідного періоду.

5.1. ІНФОРМАЦІЯ З ІНТЕРНЕТУ

Матеріали з Інтернету корисні для первинного ознайомлення з темою. Наприклад, ви можете прочитати статтю у Вікіпедії та скористатися наведеними там бібліографічними посиланнями (зазвичай вони знаходяться внизу сторінки).

Важливо: не слід будувати своє дослідження виключно на матеріалах Вікіпедії, оскільки її статті не проходять повноцінного наукового рецензування і можуть містити неточності. Першоджерело завжди стоїть вище за аналітичну статтю в мережі.

5.2. БІБЛІОТЕЧНІ КОЛЕКЦІЇ ТА АГРЕГАТОРИ

Сьогодні багато вітчизняних та зарубіжних установ зробили свої каталоги та оцифровані колекції доступними онлайн. Наведемо посилання на ресурси деяких бібліотек, що цікаві з точки зору пошуку джерел про Херсонщину.

Зарубіжні бібліотеки

[Library of Congress](#) – Бібліотека Конгресу США

[Gallica](#) – цифрова бібліотека Національної бібліотеки Франції

[Osmikon](#) – дослідницький портал Баварської державної бібліотеки

Каталоги вітчизняних бібліотек

[Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського](#)

[Національна бібліотека імені Ярослава Мудрого](#)

[Національна історична бібліотека України](#)

[Електронна бібліотека Інституту історії України](#)

[Одеська національна наукова бібліотека](#)

[Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеса Гончара](#)

[Миколаївська обласна універсальна наукова бібліотека](#)

[Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія](#)

[Наукова бібліотека Херсонського державного університету](#)

[Наукова бібліотека Херсонського державного аграрно-економічного університету](#)

[Наукова бібліотека Херсонського національного технічного університету](#)

[Бібліотека Херсонської державної морської академії](#)

Цифрові бібліотечні колекції

[Цифрова бібліотека історико-культурної спадщини](#)

[Електронна бібліотека «Україніка»](#)

[Бібліотека українського мистецтва](#)

[Культура України](#)

[Скарби України](#) – цифрова колекція книжкових пам'яток у фонді Одеської національної наукової бібліотеки

[Цифрова бібліотека Інституту історії України Національної академії наук України](#)

[Diasporiana](#) – цифрова бібліотека видань української діаспори

[Libraria](#) – цифровий архів періодики

[Бібліотекарю-краєзнавцю](#)

[Краєзнавство Таврії](#)

[Краєзнавство](#) – колекція Херсонської обласної бібліотеки для дітей ім. Дніпрової Чайки

[Краєзнавча електронна бібліотека](#) – колекція Дніпропетровської обласної універсальної наукової бібліотеки ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія

[Люди нашого краю](#) – дос'є медіа «МОСТ»

Агрегатори наукової періодики

На окрему увагу заслуговують агрегатори наукових публікацій з відкритим доступом, де можна шукати за ключовими словами серед тисяч наукових видань. Ось посилання на деякі з них:

Зарубіжні

[OpenAlex](#)

[BASE](#)

[CORE](#)

[Crossref](#)

[OpenAIRE](#)

[Semantic Scholar](#)

[DOAJ](#)

Вітчизняні

[OUCI](#) – Open Ukrainian Citation Index

[Національний репозитарій академічних текстів](#)

Порада: не оминайте увагою вашу місцеву бібліотеку. Вона є осередком збереження локальної пам'яті, де можна знайти краєзнавчі видання, спогади та поспілкуватися з людьми, які є носіями цінних знань про історію краю.

5.3. АРХІВНІ ФОНДИ

Архівні установи України активно впроваджують онлайн-доступ як до описів фондів, так і до окремих архівних справ. Для пошуку використовуйте:

[Міжархівний пошуковий портал](#)

[Центральний державний архів вищих органів влади та управління України](#)

[Центральний державний історичний архів України, м. Київ](#)

[Центральний державний аудіовізуальний та електронний архів](#)

[Центральний державний архів громадських об'єднань та українців](#)

[Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України](#)

[Державний архів Херсонської області](#)

[Державний архів Одеської області](#)

[Державний архів Миколаївської області](#)

Порада: важливим осередком знань є архівний відділ при місцевій раді або районній державній адміністрації. Дізнайтеся його контакти та зверніться по консультацію. Чітко формулюйте свій запит (наприклад: «Шукаю матеріали про історію забудови та найменування вулиць у с. Музиківка» або «Шукаю матеріали про історію залізничної станції «Високопілля»), і фахівці допоможуть вам зорієнтуватися у фондах.

5.4. МУЗЕЙНІ КОЛЕКЦІЇ ТА ФОНДИ

Музеї зберігають археологічні знахідки, предмети побуту, карти, твори мистецтва та особисті речі видатних земляків, які нерідко не представлені в архівах. Зверніться до працівників музею, розкажіть про ідею свого дослідження. Фахівці можуть звернути вашу увагу на маловідомі експонати, які стануть родзинкою роботи.

5.5. УСНОІСТОРИЧНІ ІНТЕРВ'Ю

Інтерв'ю з людиною, яка була безпосереднім учасником або очевидцем подій, є надзвичайно цінним первинним джерелом. (Примітка: інтерв'ю з істориком-експертом належить до вторинних джерел).

Правило етики: завжди отримуйте дозвіл від респондента (свідка) на запис інтерв'ю та його подальше використання у вашому публічному дослідженні.

Під час роботи з усними свідченнями враховуйте безпеку респондента. Не оприлюднюйте без його чіткої згоди інформацію, яка може поставити під загрозу його самого, родичів або інших осіб, особливо якщо вони перебувають на тимчасово окупованій території. За потреби використовуйте анонімізацію.

Для організації та проведення якісного інтерв'ю ознайомтесь з наступною методичною літературою:

- Лебдушка Л., Волошин Ю., Момот А. [Жива історія – метод усної історії в школі](#). Прага: Друкарська Майстерня, 2020.
- Грінченко Г. Г. [Усна історія: методичні рекомендації з організації дослідження: для студентів і аспірантів](#). Харків: Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2007.

5.6. РОДИННІ ТА ПРИВАТНІ АРХІВИ

Сімейні альбоми, листування, щоденники, фотографії, документи та господарські записи можуть містити унікальні відомості, яких немає в офіційних джерелах, і допомагати заповнювати «білі плями» локальної історії.

Залучайте такі матеріали до дослідження, належно описуючи їх походження та авторство.

Пам'ятайте: під час підготовки проєкту, крім дотримання цих рекомендацій, ви повинні керуватися правилами академічної доброчесності та процедурами, викладеними у Регламенті Конкурсу.

СЛІДКУЙТЕ
ЗА ПЕРЕБІГОМ КОНКУРСУ
У СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ:

[Facebook](#)

[Instagram](#)

[Telegram](#)

[WhatsApp](#)

Сподіваємось, що ці методичні рекомендації
стануть вам у нагоді й спонукають до цікавих
ідей дослідження Херсонщини.

У разі виникнення запитань напишіть нам
на електронну пошту kray.ks@ukr.net,
і ми обов'язково постараємося вам допомогти.

Нехай щастить!

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Херсонська обласна організація
Національної спілки
краєзнавців України

Херсонська
обласна військова
адміністрація

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ